

Rapport da quartal davart ils animals da rapina gronds 3 - 2023

28. october 2023

Luf

Situaziun dals trieps

Actualmain vivan 12 trieps en il territori chantunal. En 11 da quels trieps è vegnida constatada ina reproducziun questa stad. Tut en tut èn 46 luffins vegnids cumprovads. Actualmain vegn fatga ina stimaziun chantunala dal dumber da lufs. Pli tard vegn lura infurmà en chaussa. En cumparegliaziun cun la situaziun al cumenzament da l'onn chalendar 2023 (rapport da quartal 1 e 2 sin www.wolf.gr.ch) sa preschenta la situaziun dals trieps da nov sco suonda:

Triep da Stagias:

Il mastgel dal triep da Stagias è sa transferì en il decurs da l'ultim enviern en il territori dal triep dal Beverin. Dapi il cumenzament da l'onn sa strategna il mastgel, M187, ch'è immigrà nà dal chantun Tessin, en il territori da chatscha dal triep da Stagias (vischnancas da Mustér/Tujetsch/Medel [Lucmagn]). Ils 10 da fanadur 2023 ha la surveglianza da chatscha confermà 5 luffins che derivan probablmain da la reproducziun dad M187 cun la luffa giuvna da Stagias F105. In ulteriur luffin – pia il sisavel luffin – ha la surveglianza da chatscha cumprovà ils 15 d'avust.

Triep dal Beverin:

En il decurs da la stad n'hai dà naginas ulteriuras cumprovas geneticas dal probabel luf-bab M125 en il territori da chatscha dal triep dal Beverin. Concernent ils dus luffins che la surveglianza da chatscha ha cumprovà ils 23 da fanadur 2023, pon ins supponer ch'els derivian dal paregliament dad M125 cun la femella F37. Cun excepziun da las cumprovas dad F37 (mamma dal triep dal Beverin) e dad F149 (luf giuven dal triep dal Beverin) dal cumenzament da l'onn 2023, n'èn vegnids cumprovads geneticamain nagins ulteriurs animals. Il territori da chatscha dal triep dal Beverin s'extenda al vest da la A13 davent da l'ur nord da la vischnanca da Panaduz fin l'ur sid da la vischnanca da Valragn sco er en direcziun vest sur grondas parts da la vischnanca da Val Stussavgia.

Triep da Valgronda:

Il territori dal triep da Valgronda cumpiglia l'intschess al sid dal Rain Anteriu tranter Mustér e Glion e s'extenda en la Lumnezia er al sid dal Glogn, pia suror il flum. Vers vest cumpiglia el parts da las vischnancas da Mustér e da Medel (Lucmagn).

Grazia al mastgel M116 ch'è munì cun in emettur da GPS, ha la surveglianza da chatscha pudì confermar gia la fin da zercladur 2023 la reproducziun da 5 luffins en il triep da Valgronda.

Triep dal Vorab:

Tenor las enconuschentschas actualas è il triep dal Vorab preschent al nord dal Rain Anteriu tranter Vuorz e Trin sco er al sid dal Rain Anteriu en ils conturns da Valendau e Versomi. Ils 5 d'avust 2023 ha ina trapla fotografica cumprovà per l'emprima giada in luffin. Var sis emnas pli tard, ils 16 da settember 2023, èsi reussì ad ina persuna privata da fotografar tut en tut 7 luffins.

Triep da Moesola:

Il territori dal triep da Moesola cumpiglia il territori da la vischnanca da Mesauc sco er parts da la vischnanca da Valragn. Ils 21 da zercladur 2023 èn ils dus animals creschids – ensemen cun dus luffins da mo paucas emnas – vegnids registrads d'ina trapla fotografica. Ils 6 da settember 2023 ha la trapla fotografica constatà in luf creschi cun almain 5 luffins en il territori da chatscha dal triep da Moesola. Sch'ils dus animals creschids èn sco supponì propi F103 ed M327, vegnan las analisas geneticas a mussar.

Triep dal Corn da Lantsch:

Tenor las enconuschientschas actualas s'extenda il territori dal triep ch'è sa furmà da nov l'onn passà, sur parts da las vischnancas da Scharàns e da Tumleastga, sur la vallada alpina da Lai, sur la vart sid da la Plessur en il Scanvetg fin la vart nord dal flum Alvra en la vischnanca d'Alvra. Ils 2 d'avust 2023 ha la surveglianza da chatscha confermà 5 luffins en il territori dal triep dal Corn da Lantsch.

Triep da Muchetta:

Il territori dal triep da Muchetta s'extenda sur il territori da las vischnancas da Bravuogn Filisur, da Schmitten ed al sid da la vischnanca da Tavau fin a Tavau Monstein, nua ch'ins ha pudì cumprovar geneticamain singuls commembers dal triep durant l'emprim mez onn 2023. Ils 2 d'avust 2023 ha la surveglianza da chatscha fotografà dus luffins.

Triep da Calderas:

Tenor cumprovas geneticas dastgass il territori dal triep s'extender dapi il cumenzament da l'onn da tuttas duas varts da la Gelgia circa davent da Mulegns fin Casti ed al sid da l'Alvra tranter Casti e Solas. Il probabel luf-bab dal triep da Calderas, M226, ha pudì vegnir cumprovà geneticamain pliras giadas er durant il terz quartal da l'onn. Ultra da quai è vegnì cumprovà in animal giuven da l'onn passà, M328, en il territori dal triep. La femella dal triep n'è anc adina betg enconuschenta. Ina reproducziun actuala n'è fin ussa betg vegnida constatada.

Triep da Glattwang:

Medemamain a maun da cumprovas geneticas èsi enconuschent, ch'il territori dal triep da Glattwang cumpiglia la vart dal sid da la Landquart en il Partenz Davant, fin circa sin l'atezza da Claustra Serneus sco er la vart dal nord da la Plessur en il Scanvetg fin circa a Langwies. Ultra da quai han ins pudì cumprovar durant l'enviern ils dus animals creschids per l'emprima giada er tranter Trimmis e Says. Ina reproducziun è vegnida confermada cun agid da registraziuns d'urilm ch'èn vegnidas fatgas dals 22 da fanadur fin il cumenzament d'avust 2023. Là audan ins almain in luffin. Ulteriurs luffins n'èn betg vegnids constatads fin ussa.

Triep dal Rùgiul:

Ils 4 d'avust 2023 ha la surveglianza da chatscha pudì furnir la cumprova da 4 luffins e pia da l'emprim triep da lufs en la Val Puschlav. Tenor las enconuschientschas actualas sa mova il pèr reproducì al sid dal Pass dal Bernina sin il territori da la vischnanca da Poschiavo sco er eventualmain en l'Italia cunfinanta.

Triep dal Jatzhorn:

Al nord da Tavau Monstein, sin il territori da la vischnanca da Tavau èsi vegnì cumprovà

geneticamain il cumenzament da l'onn, ch'ils dus lufs residents èn in pèr da lufs, il mastgel M244 e la femella F153. Ils 27 da fanadur 2023 ha la surveglianza da chatscha observà l'emprima giada 5 luffins. Tras quai è medemamain vegnì confermà in nov triep.

Triep dal Fuorn:

Ils 12 da settember 2023 han fotografias d'ina trapla fotografica dal territori dal Pass dal Fuorn confermà, che almain 4 luffins vivan en il territori dal Pass dal Fuorn. Dapi passa 100 onns è quai l'emprima cumprova d'ina reproducziun en l'Engiadina ([Link a la comunicaziun a las medias](#)). Ultra da la femella F18 ch'è preschenta dapi l'onn 2016, è vegnids cumprovads en il territori il mastgel M312 sco er la femella F98. Sch'els èn ils geniturs da la reproducziun actuala, sto anc vegnir confermà geneticamain.

Triep dal Wannaspitz:

Suenter che M103 è vegnì sajettà il favrer 2023 pervia d'ina blessura e suenter che l'emettur da GPS d'in luf dal triep na funcziuna pli dapi il mars, han ins bain anc constatà la preschientscha da lufs, dentant betg pli la preschientscha d'in triep en il territori. Il triep da lufs dal Wannaspitz ch'era sa furmà durant l'onn precedent, na vegn pia correspudentamain betg pli quintà sco tal.

Triep da Morobbia:

Er en il territori dal triep da Morobbia ch'è sa furmà il 2015 al cunfin chantunal cun il Tessin, han ins pudì confermar durant il temp da paregliament plirs lufs da differenta schlattaina. Uschia èsi pussaivel, ch'igl ha dà ina reproducziun er en quest territori. En dumonda vegnan en spezial la femella F66 ed il mastgel M243. Actualmain n'ha l'Uffizi dentant betg enconuschientscha d'observaziuns d'animals giuvens. La designaziun dals lufs sco triep da Morobbia che sa referescha anc als anteriurs animals creschids F08 ed M47, n'è dentant betg pli actuala.

Sin il territori da la vischnanca da Claustra èn vegnids observads dus lufs er durant ils mais da stad. Da tge lufs ch'i sa tracta e sche quai è in pèr da lufs che consista d'in mastgel e d'ina femella, n'è anc betg cler. Ina reproducziun n'ha betg pudì vegnir observada.

Cumprovas da la preschientscha da singuls lufs èn plinavant vegnidadas annunziadas praticamain da tut las valladas dal chantun che avevan fin ussa mo ina pitschna preschientscha da lufs. Pervia da la gronda dinamica ston vegnir presumadas ulteriuras furmaziuns da pèrs en il decurs dals mais d'enviern.

Perditas

Durant il terz quartal èn vegnidadas constatadas 4 perditas da lufs.

Accidents da traffic

Ils 8 d'avust 2023 è in luf giuven (M306, nasch. 2022) dal triep dal Vorab vegnì tschiffà d'in auto e blessà mortalmain a Rueun.

Prelevaziuns

Ils 14 d'avust 2023 ha la surveglianza da chatscha stuì sajettar la femella dal triep dal Calanda, F07, pervia da ses nausch stadi fisic e pervia da la reacziun da fuga mancanta. En

il fratemp han ins pudì confermar geneticamain, ch'i sa tracta da la luffa dal Calanda. Il rapport da l'analisa patologica n'è anc betg avant maun.

Ils 31 d'avust 2023 èn vegnidas sajettadas duas femellas giuvnas dal triep da Valgronda, quai per motivs da la regulaziun dal dumber da lufs. L'identificaziun dals animals n'è anc betg vegnida fatga.

Donns d'animals da niz tras lufs

Il terz quartal 2023 èn vegnids registrads 226 animals da niz stgarpads (guardar tabella qua sutvart). 224 nursas/chaursas e 2 arments.*

1. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	1	–	–	–	1
blessads	–	–	–	–	0

2. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	37	–	–	–	37
blessads	7	–	–	–	7

3. quartal	nursas, chauras	lamas, alpacas	arments	equids	Total
morts	224	–	2	–	226
blessads	27	–	–	–	27

*Las cifras pon variar levamain, perquai che animals moran posteriuramain u vegnan chattads pli tard.

Total cas confermads durant ils emprims trais quartals 2023:

Animals da niz mazzads	Animals da niz blessads
264	34

Durant il terz quartal 2023 ha il UCP annunzià 10 cas da muntaneras da muvel grond cun singularitad dal cumportament.

Prelevaziuns

Per ils sis trieps da Valgronda, Moesola, Beverin, Stagias, Vorab e Corn da Lantsch ha il chantun inoltrà a l'Uffizi federal d'ambient dumondas per regular ils dumbers da lufs. Per il triep da Stagias ha il chantun dumandà – pervia da l'activitad da donn speziala – er la prelevaziun da l'animal creschi, M187.

Per quatter dumondas ha il chantun la permissiun da prelevaziun: per la regulaziun dal triep da Valgronda ils 16 d'avust 2023, dal triep da Moesola ils 22 d'avust 2023, dal triep da Stagias ils 22 d'avust 2023 e dal triep dal Vorab ils 11 da settember 2023. La dumonda ch'il chantun ha inoltrà per regular il dumber da lufs dal triep dal Beverin, è vegnida refusada. Ina

dumonda per ina regulaziun dal dumber da lufs dal triep dal Corn da Lantsch n'è anc betg vegnida respundida.

Dumondas inoltradas	Dumondas permessas	Regulaziuns disponidas / prelevaziuns	lufs dads liber per sajettar	Lufs sajettads
6	4	4	12	2

Lufs munids cun emetturs

In emettur da GPS che funcziuna porta actualmain mo il mastgel, M116, dal triep da Valgronda.

Il motiv da la mort dal luf M237 ch'è emigrà la stad 2022 dal triep da Stagias e che ha traversà l'Austria e l'Ungaria fin quasi al cunfin da la Slovachia, è en il fratemp enconuschent. La Polizia da l'Ungaria ha pudì confermar il fraud e chastiar ils responsabels.

Eveniments spezials

Il 27 da fanadur 2023 hai dà – tenor in'annunzia a la surveglianza da chatscha – in inscunter «nungiavischà» tenor il concept davart il luf, quai sin il territori da la vischnanca da Churwalden. Ina persuna accompagnada d'in chaun ha rapportà che la damaun suenter las 4.00 haja in luf sin curta distanza sgrignì e na saja betg mitschà, cumbain ch'il chaun e la persuna sajan s'avischinads fin a curta distanza, avant ch'els avevan badà il luf.

Link a [Reglas da cumportament cun il luf](#).

Urs

Durant ils emprims trais quartals da l'onn chalendar 2023 n'èn entradas naginas cumprovas segiras dad urs.

Luf-tscherver

Durant ils emprims trais quartals 2023 èn entradas var 350 cumprovas da lufs-tscherver. La gronda part deriva dal territori da derasaziun principal (Calanda, Surselva, Val Stussavgia, Mantogna, Muntogna da Schons, vischnanca da Valragn).

Durant quest quartal èn suandadas ulteriuras cumprovas da lufs-tscherver en l'Engiadina Bassa ed en la Bregaglia. Reproduziuns èn vegnidas constatadas durant ils emprims trais quartals en Surselva, sin la Muntogna da Schons ed en la Val Stussavgia. Il 22 da fanadur 2023 èsi plinavant reussì ad in chatschader da cumprovar cun ina fotografia l'emprima reproducziun da luf-tscherver dapi passa 100 onns en l'Engiadina, sin il territori communal da Zernez. En il fratemp han ins pudì observar trais animals giuvens. Tenor l'identificaziun tras la KORA èn quai animals giuvens da la femella luf-tscherver B760 che viva dapi l'onn 2020 en il territori.

Amt für Jagd und Fischerei Graubünden
Uffizi da chatscha e pestga dal Grischun
Ufficio per la caccia e la pesca dei Grigioni

Ringstrasse 10 7001 Cuir
tel. 081 257 38 92 / fax 081 257 21 89
info@ajf.gr.ch www.ajf.gr.ch

Durant l'onn chalendar 2023 n'èn vegnidas registradas ni stgarpadas d'animals da niz tras lufs-tscherver ni perditas da lufs-tscherver.

Schacal mellen

Durant ils emprims trais quartals 2023 n'èn entradas naginas cumprovas da schacals mellens. Quatter annunzias da schacals mellens n'han betg pudì vegnir verificadas.

Ulteriuras infurmaziuns

Sin la pagina d'internet da l'Uffizi sut www.wolf.gr.ch èn publicadas differentas infurmaziuns davart animals da rapina gronds en il Grischun.

Il sistem d'infurmaziun dad SMS è vinavant en funcziun. Las comunicaziuns stattan a disposiziun a puras e purs, a la pastiglia, ad apiculturas ed apiculturs sco er a las autoritads communalas. Per l'annunzia èsi d'inoltrar il formular sut www.wolf.gr.ch > Beobachtungen und SMS-Dienst.

Infurmaziuns davart la situaziun dals animals da rapina gronds sin plaun naziunal chattais Vus sut KORA.ch.

Resultats genetics sco er cumprovas da lufs pli veglias pon vegnir consultads da la publicad cun in retard da 90 dis sin la banca da datas online da la KORA sut www.koracenter.ch. Per questas consultaziuns èsi necessari da sa registrar sin la pagina. Pervia d'ina migraziun da la banca da datas, na vegnan las datas betg actualisadas ad interim.